

Quick Scan Flora en Fauna

Hondsgemet-Zuid, herziening 3
Geldermalsen

Quick Scan Flora en Fauna

Hondsgemet-Zuid, herziening 3 Geldermalsen

Titel	Quick Scan Flora en Fauna Hondsgemet-Zuid, herziening 3 Geldermalsen
Uitvoering	Bureau Bleijerveld/Ruimte voor Advies
Opdrachtgever	Buro Boot Plesmanstraat 5 3900 AM Veenendaal
Datum	7 april 2016
Status	definitief 2 ^e versie

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

tel 0566-632073
mob 06-40559568
bleijerveld@ruimtevooradvies.nl

www.ruimtevooradvies.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding & doel	1
1.2	Methoden	2
1.3	Plangebied	2
1.4	Ingreep	3
2	Beschermde gebieden	4
2.1	Ligging beschermde gebieden	4
2.2	Effecten beschermde gebieden	4
3	Beschikbare gegevens	5
3.1	NDFF	5
3.2	Onderzoek 2004	5
4	Beschermde soorten	7
4.1	Planten	7
4.2	Zoogdieren	7
4.3	Vleermuizen	7
4.4	Vogels	8
4.5	Amfibieën	8
4.6	Reptielen	8
4.7	Vissen	8
4.8	Ongewervelden	8
4.9	Samenvatting	9
5	Conclusies	10
5.1	Beschermde gebieden	10
5.2	Beschermde soorten	10
5.3	Maatregelen	10
6	Bronnen	11

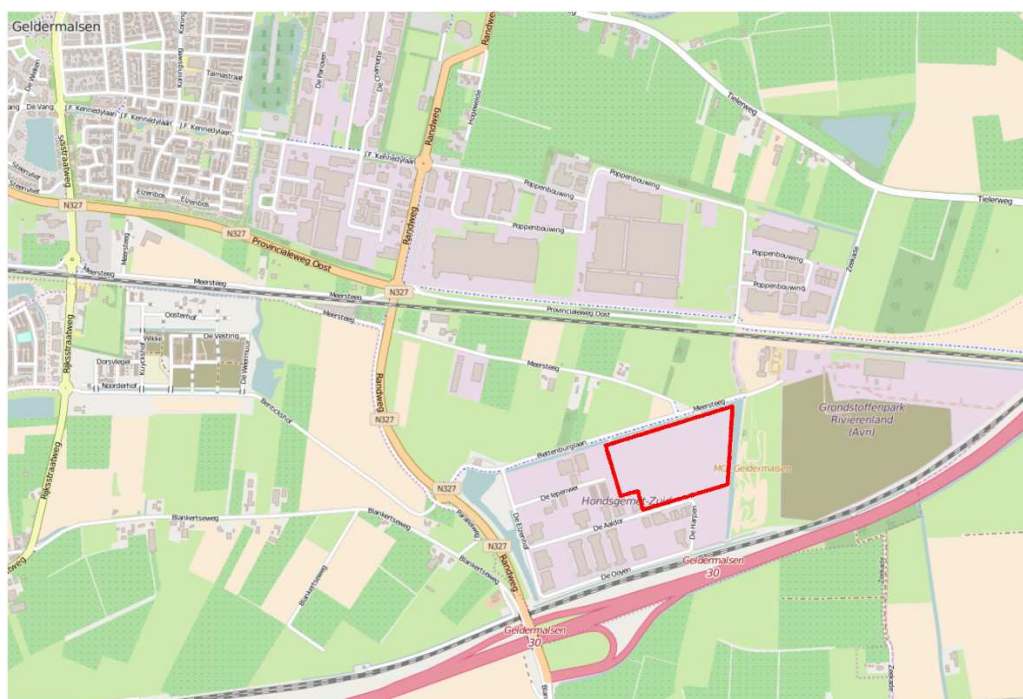
Bijlage I Wettelijk kader en beleidskader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding & doel

Gemeente Geldermalsen werkt aan de realisatie van een deel van bedrijventerrein Hondsgemet-Zuid door het vaststellen van bestemmingsplan Hondsgemet-Zuid, herziening 3 (fig. 1). Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuur-beschermingswet (NB-wet) en de provinciale structuurvisie/ verordening.

Figuur 1. Geldermalsen-Zuidwest met globale ligging plangebied (rood).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde quick scan van beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Ff-wet respectievelijk NB-wet. Een quick scan betreft een beoordeling van de aanwezige natuurwaarden in en rond het plangebied. Bronnenonderzoek, een terreinbezoek en ecologische kennis vormen de basis van de beoordeling. De quick scan is een momentopname en geen standaard veldinventarisatie waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een quick scan geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaard veldinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en -beheer na afloop van het onderzoek.

1.2 Methoden

Bij de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor is de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd en, indien nodig, verspreidingsatlassen. Tevens is gebruikgemaakt van een eerder onderzoek uit 2004 dat is uitgevoerd in het kader van de aanleg van de eerste fase van het bedrijventerrein [1]. Voor de ligging van beschermde gebieden is gebruik gemaakt van Synbiosys.alterra.nl en de digitale atlas van provincie Gelderland. Op 23 maart 2016 is het plangebied bezocht. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling).

1.3 Plangebied

Het plangebied wordt gevormd door een onbebouwd deel van bedrijventerrein Hondsgemet-Zuid (fig. 2). Het terrein ligt in het buitengebied van Geldermalsen tegen de A15 aan. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa tien hectare en is begroeid met gras. Langs de noord- en oostkant loopt een watergang van circa vijf meter, maar de oostelijke tak loopt breed uit met een breedte van minimaal tien meter (fig. 3 & 4). De oorspronkelijke kleinere agrarische watergangen zijn rond 2011 in de huidige staat aangelegd. In het plangebied zelf komen geen watergangen meer voor. Het beheer van het grasland is niet in detail bekend, maar het lijkt minimaal eenmaal per jaar gemaaid te worden. Vermoedelijk is het nog in agrarisch beheer. Op het terrein komt geen opgaande begroeiing voor, maar aan de rand staat jonge opslag van els en wilgen, met name op de oostelijke oever. Rond het plangebied liggen een motorcrossterrein (oost) met vrij veel opgaande begroeiing en een betrekkelijk kleinschalig weidegebied (noord) met veel opgaande begroeiing op de kavelgrenzen. De west- en zuidzijde worden gevormd door bedrijfsterreinen en grasland dat vergelijkbaar is met het plangebied.

Figuur 2. Luchtfoto plangebied uit 2014 (bron: prov. Gelderland) met projectgrens (rood).

Figuur 3. Oostgrens plangebied gezien vanaf de Plettenburglaan. Links het motorcrossterrein.

Figuur 4. Plangebied gezien in zuidwestelijke richting.

Figuur 5. Plangebied gezien in oostelijke richting.

1.4 Ingreep

Gemeente Geldermalsen is voornemens om het plangebied in gebruik te laten nemen als bedrijventerrein. Dit betekent dat het huidige grasland verdwijnt en plaats maakt voor bedrijven. De termijn waarop dit gebeurt is niet bekend. Aangenomen is dat dit op een termijn van één tot enkele jaren is.

2 Beschermde gebieden

2.1 Ligging beschermde gebieden

Het plangebied is geen onderdeel van beschermde gebieden. Ten noorden en zuiden van het plangebied liggen gebieden van het GNN. De afstand tot deze gebieden bedraagt circa anderhalve kilometer. Binnen een straal van vier kilometer komen geen Natura 2000-gebieden voor.

2.2 Effecten beschermde gebieden

Het plan leidt niet directe aantasting van beschermde gebieden. Vanwege de grote afstand van het plangebied tot het GNN en Natura 2000-gebieden is een grensoverschrijdend effect op voorhand uit te sluiten.

Figuur 5. Ligging plangebied (rood) t.o.v. Gelders Natuurnetwerk (groen).

3 Beschikbare gegevens

3.1 NDFF

In de databank zijn voor het bedrijventerrein en de omgeving daarvan voornamelijk losse waarnemingen van vogels opgenomen. Rond de snelweg die langs het bedrijventerrein zijn verschillende recente waarnemingen gedaan van dode en overvliegende Kerkuilen (2010-2016). Van Steenuil zijn geen recente waarnemingen gedaan in een straal van minimaal een kilometer. Van de soortgroep planten zijn in het zuiden van Hondsgemet groeiplaatsen van de rodelijstsoorten Brede en Kleine wolfsmelk gevonden (2012-2013). Bij de afrit van de snelweg is de rodelijstsoort Goudhaver gevonden (2014). Van de overige soortgroepen zijn geen waarnemingen van bedreigde of beschermde soorten gedaan. In figuur 6 zijn de genoemde waarnemingen weergegeven.

Figuur 6. Plangebied (blauw) met relevante waarnemingen van bedreigde en beschermde soorten in de omgeving.

Groen: Brede en Kleine wolfsmelk
Rood: Kerkuil
Oranje: Goudhaver

3.2 Onderzoek 2004

Het onderzoek uit 2004 is weinig relevant voor de huidige situatie. Deels is dit te wijten aan de ouderdom van het onderzoek en deels aan het feit dat de inrichting van het plangebied niet meer overeenkomt met de situatie destijds;

zo zijn de kavelsloten inmiddels gedempt en singels gekapt. Uit het onderzoek kwamen voornamelijk licht beschermde natuurwaarden naar voren. Het ging om soorten van tabel 1 uit de groepen planten, amfibieën en zoogdieren, zoals Zwanenbloem, Kleine watersalamander en Veldmuis. Van de strikter beschermde soorten zijn alleen vogels zonder vaste nestplaats waargenomen of verwacht. Aanvullend onderzoek naar Grote modderkruiper en vleermuizen heeft geen resultaten opgeleverd dan een te verwaarlozen belang als foerageergebied voor Gewone dwergvleermuis.

4 Beschermde soorten

4.1 Planten

Het plangebied wordt gevormd door soortenarm grasland dat vermoedelijk enige jaren geleden is ingezaaid en een agrarisch beheer kent. De weinige kruiden die in het grasland zijn gevonden behoren tot algemene stikstofminnende soorten, zoals Fluitenkruid, Akkerdistel en Ridderzuring. Langs de randen met de watergang was de vegetatie iets gevarieerder, maar de strook wordt sterk begraasd door watervogels. Langs de oevers overheersten Zeegroene rus, Liesgras, Grote lisdodde en Riet. Hier zou de licht beschermde Zwanenbloem (tabel 1) kunnen groeien. Aan de soortensamenstelling verdeling was af te lezen dat de oevers vrij jong zijn. Hogerop de oever kwamen de gebruikelijke soorten van voedselrijke kleibodem voor, zoals Jakobskruid, Speerdistel, Kruidende boterbloem, Klein hoefblad, Wilde peen, Klimopereprijs, Dauwbraam, Gewone berenklaauw, Ringelwikke en Gewone hoornbloem. De aangetroffen soorten zijn algemeen en onbeschermd. Hoewel het vegetatieonderzoek in een minder geschikte periode is uitgevoerd, is er geen aanleiding om binnen het plangebied beschermde of bedreigde botanische waarden te verwachten. De in de NDFF vermelde wolfsmelken zijn eenjarige akkerkruiden. Deze soorten zijn niet in het grasland van het plangebied te verwachten. Goudhaver is een soort van extensief beheerd Glanshaverhooiland. Dit vegetatietype komt niet voor binnen het plangebied.

4.2 Zoogdieren

Alle inheemse soorten zoogdieren worden beschermd door de Flora- en faunawet. Op het terrein was Haas aanwezig. Verder waren met name in de randzone veel muizenholen aanwezig en in de oeverzone ook grotere holen. Van de kleinere zoogdieren met holen is met name Veldmuis te verwachten. Daarnaast zijn in de ruigere randen soorten als Aardmuis en Rosse woelmuis waarschijnlijk. De grotere holen zijn toe te schrijven aan Woelrat of Muskusrat. De genoemde soorten zijn vermeld op tabel 1 of zijn onbeschermd. De strikter beschermde kleine zoogdieren (tabel 2 of 3) - Grote bosmuis, Eikelmuis, Hazelmuis, Veldspitsmuis, Hamster, Noordse woelmuis en Waterspitsmuis - komen, behalve Waterspitsmuis, niet in de regio voor. Voor Waterspitsmuis is het terrein nog ongeschikt als leefgebied. De grotere zoogdieren zijn op deze locaties alleen als passant te verwachten.

4.3 Vleermuizen

Een vleermuisonderzoek valt buiten het kader van een quick scan. Wel is de potentie onderzocht van het terrein voor vleermuizen en is zo mogelijk gelet op sporen. Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich in holten van bomen en besloten of donkere ruimten van kunstwerken, zoals gebouwen. Binnen het plangebied staan geen gebouwen en geen bomen die over potentiële holten beschikken. Hiervoor zijn de bomen te jong. Verder is het uitgesloten dat het terrein van belang is voor vlieg- of foerageerroutes. Het terrein is hiervoor te open en de vegetatie te monotoon. De oostelijke watergang met de ruige oeverbegroeiing aan één kant en de opgaande begroeiing aan de andere kant is wel een aantrekkelijk foerageergebied voor vleermuizen. De vestiging van bedrijven is hierop niet van invloed.

4.4 Vogels

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd. In het grasland waren de weidevogels Scholekster en Kievit aanwezig. Beide soorten vertoonden territoriaal gedrag en het is waarschijnlijk dat beide soorten hier broeden. In de oever verbleven enkele watervogels, te weten Wilde eend, Meerkoet en Grauwe gans. Deze soorten kunnen in de oeverzone tot broeden komen. Dit is met name aan de oostzijde te verwachten. Hier kunnen ook ruigte- en struweelsoorten aanwezig zijn, zoals Winterkoning, Rietgors en Tjiftjaf. Voor soorten met een vaste nestplaats is het terrein ongeschikt. Uit de NDFF-gegevens blijkt dat Kerkuil in de omgeving voorkomt. Het is niet uitgesloten dat het plangebied binnen het leefgebied valt van Kerkuil. Gelet op de ruime beschikbaarheid van geschikt foerageergebied rond het terrein is een negatief effect op eventueel voorkomende Kerkuilen uitgesloten.

4.5 Amfibieën

Alle soorten amfibieën zijn in meer of mindere mate beschermd. In eerder onderzoek zijn alleen licht beschermde soorten amfibieën van tabel 1 gevonden. Gelet op de regio waarin het plangebied ligt en de aard van het terrein en de wateren in de directe omgeving is het zeer onwaarschijnlijk dat de soortensamenstelling is veranderd. Strikter beschermde soorten zijn in het plangebied niet te verwachten.

4.6 Reptielen

Alle soorten reptielen zijn in meer of mindere mate beschermd. De oever van de oostelijke watergang is geschikt als foerageergebied voor Ringslang. Van deze soort is in deze regio echter geen populatie bekend. Voor de overige soorten reptielen voldoet het plangebied niet aan de habitateisen. Een negatief effect op reptielen als gevolg van de ontwikkeling is uit te sluiten.

4.7 Vissen

In de watergang komen zeer waarschijnlijk Kleine modderkruiper (tabel 2) en Bittervoorn (tabel 3) voor, met name in het oostelijke gedeelte. Grote modderkruiper is in eerder onderzoek uitgesloten. De ontwikkeling van het bedrijventerrein is niet van invloed op vissen, mits de watergangen buiten de ingreep vallen.

4.8 Ongewervelden

De beschermde soorten ongewervelden zijn gebonden aan zeer specifieke habitats. Het plangebied komt voor geen van de beschermde soorten overeen met hun habitat. Deze soortgroep is daarom in zijn geheel uit te sluiten.

4.9 Samenvatting

In het plangebied is het voorkomen van licht beschermde planten, zoogdieren en amfibieën van tabel 1 te verwachten. Op het terrein is het voorkomen van broedvogels zonder vaste nestplaats aannemelijk. Dit geldt voor het grasland en de ruigere oeverzone. Voor vleermuizen is van het terrein hoogstens de oostelijke oeverzone van enig belang als foerageergebied.

Tabel 1: Beschermde soorten die binnen de planlocatie worden verwacht op basis van bestaande gegevens en het veldbezoek.

SOORTGROEP	TOELICHTING	BESCHERMDE SOORTEN					
		GEEN	PLANT	TABEL 1 (ALGEMEEN)	TABEL 2 (LICHT)	TABEL 3 (STRENG)	VOGELS
Planten				mogelijk			
Zoogdieren	Kleine soorten			zeker			
Vleermuizen	Foerageerfunctie: Alleen langsvliegend					geen effect	
Vleermuizen	Verblijven	X					
Broedvogels	Zonder vaste nestplaats						waarsch
Broedvogels	Met vaste nestplaats	X					
Amfibieën				waarsch			
Reptielen		X					
Vissen					geen effect	geen effect	
Ongewervelden		X					

5 Conclusies

- 5.1 Beschermde gebieden** Het plangebied maakt geen deel uit van beschermde gebieden. Beschermde gebieden van het GNN en Natura 2000 liggen dermate ver van het plangebied verwijderd dat een negatief effect op voorhand is uit te sluiten.
- 5.2 Beschermde soorten** In het plangebied en op de plaatsen van de ingrepen zijn licht beschermde soorten van tabel 1 uit de groepen planten, zoogdieren en amfibieën aanwezig of te verwachten. Daarnaast moet rekening worden gehouden met broedsels van vogels zonder vaste nestplaats. De broedsels kunnen aanwezig zijn in zowel het grasland als de oeverzone. In de watergangen zijn waarschijnlijk de strikter beschermde soorten Kleine modderkruiper (tabel 2) en Bittervoorn (tabel 3) aanwezig en de oostelijke watergang behoort vermoedelijk tot het foerageergebied van vleermuizen. Op deze soorten is geen negatief effect te verwachten, zolang de watergangen (en de oever) buiten de ingreep vallen.
- Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet zolang het een ruimtelijke ingreep betreft. Broedsels van vogels en de dieren zelf kunnen schade ondervinden wanneer de uitvoering in het broedseizoen plaatsvindt. Dit is verboden volgens de FF-wet. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk.
- 5.3 Maatregelen** Er moet bij de uitvoering rekening gehouden worden met de broedtijd van vogels. In dit verband dient het bouwrijp maken of het bebouwen van het terrein buiten het broedseizoen te gebeuren respectievelijk te starten, tenzij een inspectie het tegendeel aantoont. De piek van het broedseizoen valt in de periode van half maart tot half juli. Eerdere en latere broedgevallen zijn mogelijk. In de periode november-februari is de kans op broedgevallen zeer klein.
- Wanneer het plan ook betrekking heeft op de watergangen, dan is een nadere beoordeling van de ingrepen noodzakelijk.

6 Bronnen

- [1] Bureau Waardeburg, maart 2005. Beoordeling beschermde soorten locatie Hondsgemet, gemeente Geldermalsen - quick scan in het kader van de Flora- en faunawet. Rapportnr. 04-141
- [2] www.gelderland.nl
- [3] www.ndff.nl
- [4] www.synbiosis.alterra.nl
- [5] www.waarneming.nl

Bijlage I Wettelijk kader en beleidskader

De toets is gericht op de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden. De soortbescherming is in de wet geregeld middels de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is geregeld middels de Natuurbeschermingswet (Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten) en ten aanzien van het Nationale Natuurnetwerk (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) middels het beleid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en de provinciale structuurvisies/verordeningen.

Flora- en faunawet

Soortbescherming in Nederland is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze wet is op 1 april 2002 in werking getreden en voorziet in de bescherming van een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren. Voor de beschermde soorten geldt een aantal verbodsbepalingen zoals weergegeven in onderstaand kader.

Artikel 8:

Het is verboden beschermde planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op een andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9:

Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10:

Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11:

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12:

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13:

Het is verboden beschermde planten en dieren te vervoeren of onder zich te hebben.

Zorgplicht

Naast de verbodsbepalingen voor de in de wet genoemde beschermde soorten geldt voor alle in het wild voorkomende planten en dieren in Nederland de zorgplicht (artikel 2). Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen.

Ontheffing

Bij de Flora- en faunawet kan onder voorwaarden van het verbod op schadelijke handelingen worden afgeweken met een ontheffing of vrijstelling. De beschermde soorten zijn na het inwerking treden van de AMvB artikel 75 in 2005, verdeeld in drie categorieën (tabellen) waarvoor verschillende toetsingscriteria gelden voor het verkrijgen van een ontheffing.

Tabel 1 (algemene soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Hiervoor geldt een vrijstellingsregeling als bij ingrepen sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen.

Tabel 2 (overige / licht beschermde soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Wanneer er geen gedragscode is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden. Voorwaarde is dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie niveau). Dit is de zogenaamde 'lichte toets'.

Tabel 3 (streng beschermde soorten)

Het betreft streng beschermde soorten. Dit betreft soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Daarnaast betreft het soorten die door Nederland aan deze lijst zijn toegevoegd middels een AMvB van artikel 75. Voor deze soorten wordt alleen ontheffing verleend als er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan:

- Er is geen andere bevredigende oplossing, waarbij gezocht moet worden naar alternatieven voor de locatie of voor de ingreep;
- Er is sprake van een in of bij wet genoemd belang;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van de instandhouding van de soort;
- Er wordt zorgvuldig gehandeld ten aanzien van de soort.

Deze criteria worden ook wel omschreven als de 'uitgebreide toets'.

Vogels

Vogels maken geen onderdeel uit van de tabellen. Alle vogels zijn in dezelfde mate beschermd. Broedende vogels met nesten, eieren of niet vliegvlugge jongen zijn, in navolging van de Europese Vogelrichtlijn, strikt beschermd; voor verstoring van broedgevallen wordt in principe geen ontheffing gegeven. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen (circa 15 maart - 15 augustus) plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Uitzondering zijn vogels met jaarrond beschermde nesten. Voor het verstoren, beschadigen of vernietigen van jaarrond beschermde vogelnesten is altijd een ontheffing benodigd, ook als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Bij een ontheffingaanvraag, zal de uitgebreide toets zoals beschreven onder soorten van tabel 3 worden toegepast. Het in of bij wet genoemd belang moet in de Vogelrichtlijn zijn opgenomen. In augustus 2009 is door de Minister van (destijds) LNV nieuw beleid voor het beoordelingskader van Flora- en faunawet ontheffingaanvragen aangekondigd. Met dit nieuwe

beleid is een nieuwe vogellijst afgegeven. In deze vogellijst is onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (vogels van categorie 1 t/m 4) en soorten waarvoor de nesten niet jaarrond zijn beschermd, maar waarvoor wel inventarisatie gewenst is (vogels van categorie 5). Indien vogels uit de laatste groep in de projectlocatie aanwezig zijn moet een omgevingscheck gedaan worden om te kijken of in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn. Wanneer in de omgeving onvoldoende broedbiotoop aanwezig is, zijn ook de nesten van soorten uit categorie 5 jaarrond beschermd (min LNV, augustus 2009).

Functionaliteit behouden

Door een wijziging in de beoordeling van ontheffingaanvragen in augustus 2009, is het mogelijk om te voorkomen dat een ontheffing nodig is. Dit is het geval wanneer mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de 'functionele leefomgeving' van dieren intact blijft. Dit betekent bijvoorbeeld dat er voorafgaand aan de ingreep nieuw leefgebied wordt gerealiseerd. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor vogels kan dit van belang zijn omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen bij een beperkt aantal belangen welke in respectievelijk de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn worden aangegeven. Door uitspraken van de Raad van State (op 3 oktober 2012, uitspraak 201108112/1/A3 en 11 juli 2012, uitspraak 201104809) moet een dergelijke werkwijze echter zorgvuldig worden onderbouwd waarbij er toch sprake kan zijn van een ontheffing.

Rode Lijst

Een Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de minister van EZ. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. De Rode lijsten helpen daarbij. Deze lijsten worden ook gebruikt om te toetsen of de beleidsdoelen over biodiversiteit worden gehaald (www.rijksoverheid.nl).

Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet in werking getreden. Hiermee zijn de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, voor zover die zien op gebiedsbescherming, geïmplementeerd in het Nederlands recht. Directe toetsing aan de Vogel- en Habitatrichtlijn is daarmee niet meer aan de orde. Onder de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 worden de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden aangewezen en beschermd. Deze worden gezamenlijk Natura 2000-gebieden genoemd. Daarnaast worden Beschermd Natuurmonumenten en Wetlands aangewezen en beschermd. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van EZ. Voor alle Natura 2000 gebieden worden beheerplannen opgesteld. Deze beheerplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

NNN/EHS

Het Nationale Natuurnetwerk (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur - EHS) is een netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie

Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De rijkslijn zoals verwoord in het SVIR en Barro is dat er bij EHS geen sprake is van externe werking.

De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Zij wijzen in hun structuurvisie of verordening de gebieden aan die onder het NNN vallen. In of in de nabijheid van een NNN-gebied geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe plannen of projecten zijn niet toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële)waarden en kenmerken van het NNN-gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. De planologische bescherming van het NNN vindt plaats in op basis van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen bestemmingsplannen.